

ایرانی‌ها چقدر در سال دارو مصرف می‌کنند؟

انسولین، آموکسی سیلین و هیئت همراه

یامیند رحیمی
رئیس‌کار گروه اقتصاد

ایرانی‌ها به طور متوسط سالانه ۶۶۹ دارو مصرف می‌کنند! یعنی هر ایرانی به طور میانگین روزانه ۲ دارو مصرف می‌کند. این عدد در دهه ۱۳۸۰ حدود یک دارو بوده است. اما لیست داروهای مصرفی و الگوی مصرف دارویی ایرانیان نیز بسیار قابل تأمل است. طی سال ۱۴۰۳ در کنار داروهای مُسکن و داروهای بدون نسخه آرام‌بخش، داروهای دیابت، فشار خون و مشکلات گوارشی و معده در صدر مصرف دارویی کشور قرار دارند. در کنار این‌س داروها، داروهای ضد اضطراب نیز پرمصرف هستند. همین افزایش مصرف به‌علاوه تورم و سایر عوامل اقتصادی مؤثر سبب شده ارزش بازار دارو در ایران در سال ۱۴۰۳ به ۲۳۲ هزار میلیارد تومان برسد؛ عددی که درست ۲۰ سال قبل از آن در سال ۸۳ حدود ۸۲۰ میلیارد تومان ارزش داشت. اعداد و ارقام نگران‌کننده هستند. این آمارها نشان می‌دهند در سال‌های اخیر و به‌ویژه پس از شیوع کرونا، الگوی مصرف دارویی ایران به طور قابل توجهی تغییر کرده و مصرف عددی دارو افزایش چشمگیری داشته است.

■ بازار ۲۳۲ هزار میلیارد تومانی دارو در ایران

آمارهای مربوط به ارزش ریالی بازار دارویی ایران از سسال ۱۳۸۳ تا ۱۴۰۳ نشان می‌دهد هرچند این صنعت در دهه ۸۰ و اوایل دهه ۹۰ یک روند رشد متناوب با میانگین رشد ۵۰ درصد در هر سال را سپری می‌کرد، اما در سال ۱۴۰۳ رشد فزاینده‌ای را تجربه کرده که البته بخشی از آن به دلیل تورم‌های بالای سسال‌های اخیر است. ارزش بازار دارو که در سال ۸۳ حدود ۸۲۱ میلیارد تومان بوده، در سال‌های بعدی به حدود یک هزار میلیارد تومان رسیده و دهه نود را با عدد ۴ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان شروع کرده است. روند رشد تددویزی که امروز شاهد آن هستیم، از دهه نود آغاز شده بود. ارزش بازار سال‌به‌سال بیشتر می‌شد و بازاری که در سال ۹۹ حوالی ۳۴ هزار میلیارد تومان ارزش داشت، در سال بعد به ۶۳ همت رسید. به بیان دقیق‌تر، پس از شیوع ویروس کرونا در اواخر سال ۹۸ و ادامه‌دار شدن آن، بازار دارو در ایران رشد قابل توجهی پیدا کرد. به همین ترتیب، سال ۱۴۰۱ ارزش بازار داروی کشور ۱۰۶ هزار میلیارد تومان، سال ۱۴۰۲ حدود ۱۶۳ هزار میلیارد تومان و در سال ۱۴۰۳ حدود ۲۳۲ همت شد. در نهایت می‌توان گفت در طول ۲۰ سال ارزش بازار داروسازی در ایران ۲۸۲ برابر شده است.

■ افزایش ۲ برابری مصرف دارو طی ۲ دهه

نمودار تعداد فروش عددی دارو در ایران از سال ۱۳۸۵ تا ۱۴۰۳ نشان می‌دهد

مردم ایران در سسال ۱۳۸۵ به طور سالانه ۲۵ میلیارد و ۷۰۰ هزار عدد دارو مصرف می‌کردند. این در حالی است که طبق آمار سال ۱۴۰۳ این میزان به ۵۷ میلیارد و ۵۰۰ هزار عدد دارو در سال رسیده است. به بیان بهتر، پس از رکورد شکنی میزان مصرف دارو در سال ۱۴۰۱ به ۵۷ میلیارد و ۶۰۰ هزار عدد، سال گذشته بیشترین میزان مصرف دارو در آمار کشور به ثبت رسیده است. آمارها نشان می‌دهد حجم مصرف دارو در دهه نود از ۳۳ میلیارد عدد آغاز شده و با ۴۴/۷ میلیارد عدد پایان یافته است. دهه ۱۴۰۰ نیز با یک افزایش قابل توجه به حدود ۵۰ میلیارد عدد آغاز شده و در سال ۱۴۰۱ به ۵۷ میلیارد و ۶۰۰ هزار، در سسال ۱۴۰۲ به ۵۳ میلیارد و ۹۰۰ هزار و در سال ۱۴۰۳ به ۵۷ میلیارد و ۵۰۰ هزار عدد دارو در سال رسیده است.

■ ایرانی‌ها سالانه ۶۷۰ عدد دارو مصرف می‌کنند

اگر بخواهیم آمار مصرف عددی یا همان سرانه فروش عددی دارو را کمی قابل لمس‌تر بیان کنیم، می‌توانیم بگوییم به طور میانگین هر ایرانی در سال ۱۳۸۵ سالانه ۳۶۵ دارو مصرف می‌کرده که تقریباً چیزی حدود یک دارو به ازای هر روز بوده است. اما در سال ۱۴۰۳ این میزان به حدود دو برابر، یعنی ۶۶۹ دارو در سسال ۲ دارو به ازای هر روز رسیده است. البته با در نظر داشتن اینکه در سال ۱۴۰۰ هر نفر از مردم ۵۹۲ دارو، در سال ۱۴۰۱ حدود ۶۷۹ دارو و در سال بعد ۶۳۱ دارو در سال مصرف می‌کرده، مصرف ۲ دارو در هر روز چند سالی است که به یک روال عادی تبدیل شده است. ایرانی‌ها دهه ۸۰ را با ۳۹۰ دارو در سسال تمام کرده‌اند و دهه ۹۰ را با ۴۴۲ دارو در سال آغاز؛ سال ۹۹ اما ایرانی‌ها حدود ۵۳۰ دارو در سال و حدود ۱/۴ دارو در روز مصرف می‌کردند.

■ دیابت، فشارخون وزخم معده در صدر مصرف داروهای ایران

اما یک سؤال مهم! هر کدام از این امرای‌ها به طور میانگین طی سال گذشته ۶۶۹ دارو و روزی ۲ دارو مصرف کرده‌ایم؛ اما این داروها در چه گروهی قرار دارند و الگوی مصرف داروی ایرانی‌ها چه چیزی را نشان می‌دهد؟ آنگونه که داده‌ها و اعداد نشان می‌دهد، متأسفانه بیشتر مردم با درد ناآشنا نیستند؛ درهایی که بیشتر به جان معده، قلب و قفسه سینه‌شان می‌افتد. این هم که نباشد یا قند دارند یا اضطراب. آنگونه که به نظر می‌رسد پس از سال‌های شیوع کرونا، استرس و اضطراب‌های اقتصادی نیز دست‌به‌دست هم داده تا مردم این روزها بیشتر به درد عادت کنند و لیست داروهایشان بلندتر شود. داده‌ها نشان می‌دهد پس از قرص سرماخوردگی و آمکسی سیلین (آنتی‌بیوتیک) به عنوان اولین و دومین داروی پرمصرف، نام متفورمین به عنوان داروی کنترل قند، سومین داروی پرمصرف لیست است که سسالانه حدود یک میلیون و ۴۰۰ هزار عدد از آن خریداری می‌شود. اسپرین برای جلوگیری از لخته‌گی خون، فاموتیدین برای

داروهای پرمصرف کشور در سال ۱۴۰۳			
ردیف	نام دارو	تعداد فروش عددی	موارد مصرف
۱	سرماخوردگی بزرگسالان	۱,۶۷۴,۷۳۴,۷۲۲	تسکین علائم سرماخوردگی
۲	آموکسی سیلین	۱,۴۴۳,۵۶۹,۰۰۰	آنتی‌بیوتیک برای درمان عفونت‌های باکتریال
۳	متفورمین ۵۰۰	۱,۳۹۷,۷۶۴,۸۶۰	کاهش قند خون در بیماران دیابتی نوع ۲
۴	آسپرین (آس آ) ۸۰	۱,۳۵۸,۳۳۶,۸۰۰	کاهش درد، تب، التهاب و جلوگیری از لخته شدن خون
۵	فاموتیدین ۴۰	۱,۲۳۴,۳۵۲,۴۹۰	درمان سوزش و زخم معده و مشکلات گوارشی
۶	لووتیروکسین	۱,۱۴۱,۴۸۱,۷۰۰	کم‌کاری تیروئید
۷	استامینوفن کلدنین	۱,۱۴۰,۲۳۸,۵۰۰	مُسکن، تب‌بر و کاهش درد
۸	لوزارتان ۲۵	۱,۱۰۷,۱۵۵,۸۹۰	عمدتا کنترل فشار خون بالا
۹	استامینوفن، کافئین و ایپروفرن	۹۳۸,۴۸۲,۰۲۲	مُسکن، تب‌بر و کاهش درد
۱۰	آتورواستاتین ۲۰	۸۹۵,۹۸۲,۰۹۶	کاهش کلسترول خون و پیشگیری از بیماری‌های قلبی و عروقی
۱۱	پنتوپرازول ۴۰	۶۸۷,۴۶۸,۲۵۰	درمان زخم معده، ریفلاکس و مشکلات مرتبط با اسید معده
۱۲	مترونیدازول ۲۵۰	۶۸۴,۳۶۳,۶۰۰	ضدباکتری و ضدانگل برای درمان عفونت‌های مختلف مانند عفونت‌های معده، روده، دستگاه تناسلی و دهان
۱۳	امپرازول ۲۰	۶۱۷,۹۳۳,۷۹۲	درمان زخم معده و ریفلاکس
۱۴	متوپرولول تارترات ۵۰	۵۷۹,۱۲۷,۱۲۰	کنترل فشار خون بالا، درمان آریتمی قلبی و پیشگیری از حملات قلبی
۱۵	دیکلوفناک ۱۰۰	۵۷۴,۸۵۵,۱۸۰	مُسکن، تب‌بر و کاهش درد
۱۶	نیتروگلیسرین	۵۷۰,۸۸۷,۵۰۰	پیشگیری و درمان درد قفسه سینه ناشی از بیماری قلبی
۱۷	استامینوفن ۵۰۰	۵۶۲,۷۱۹,۵۴۶	کاهش دردهای خفیف تا متوسط و تب
۱۸	آملودیپین ۵	۵۶۰,۹۴۱,۷۶۲	کاهش فشار خون و محافظت از قلب و عروق
۱۹	کلیدینیم سی	۵۰۳,۲۸۲,۲۰۰	کاهش اسپاسم معده و اضطراب
۲۰	لوزارتان	۴۸۸,۳۲۸,۷۰۰	کاهش فشار خون و دفع مایعات اضافی بدن
۲۱	سیتیزین ۱۰	۴۸۷,۰۶۳,۲۳۰	کاهش حساسیت و علائم آلرژی مانند خارش و عطسه
۲۲	آلپرازولام	۴۸۵,۳۴۵,۱۰۰	کاهش اضطراب و برای درمان اختلالات اضطراب، اختلالات خواب و افسردگی
۲۳	پروپرانولول ۱۰	۴۲۰,۵۴۱,۵۰۰	کاهش فشار خون، کنترل ضربان قلب و پیشگیری میگرن
۲۴	ویتامین ب ۱	۴۱۵,۳۳۵,۴۲۰	پیشگیری و درمان کمبود و تقویت سیستم عصبی
۲۵	کپسول ژلاتینی ویتامین D۳ ۵۰۰۰۰	۴۱۴,۲۴۴,۹۷۰	تقویت استخوان‌ها و تنظیم جذب کلسیم بدن
۲۶	آتورواستاتین ۴۰	۴۰۴,۵۹۳,۷۳۰	کاهش کلسترول خون و پیشگیری از بیماری‌های قلبی
۲۷	بوپرنورفین ۲	۳۹۹,۱۱۹,۲۰۰	کاهش درد شدید و کمک به ترک اعتیاد
۲۸	بیزوپرولول	۳۹۸,۷۷۶,۴۰۰	کاهش فشار خون و محافظت از قلب در بیماری‌های قلبی
۲۹	رزوواستاتین ۲۰	۳۶۸,۱۷۰,۴۲۰	کاهش کلسترول خون و پیشگیری از بیماری‌های قلبی
۳۰	سفالکسین ۵۰۰	۳۶۱,۱۲۸,۸۲۰	درمان عفونت دندان
	مجموع ۳۰ دارو	۲۲,۳۱۶,۳۲۴,۵۲۰	-

التهام زخم معده و مشکلات گوارشی، لووتیروکسین برای کنترل کم‌کاری تیروئید و استامینوفن کلدنین نیز به عنوان مُسکن در رتبه‌های بعدی بیشترین مصرف قرار دارند. «آلپرازولام» به عنوان یک داروی ضد اضطراب و افسردگی در ردیف ۲۳ ام میزان مصرف قرار دارد و سالانه بیش از ۴۸۵ میلیون عدد از آن مصرف می‌شود. جالب آنکه از میان ۳۰ داروی پرمصرف در کشور، ۷ دارو برای فشار خون و قلب، ۵ دارو مربوط به مشکلات گوارشی و معده و ۲ دارو برای تسکین اضطراب است.

■ هزینهٔ سالانه ۴ تا ۳ میلیونی هر ایرانی برای دارو

بررسی داده‌های مربوط به فروش ریالی بازار دارویی ایران طی سال ۱۴۰۳ در استان‌های کشور نشان می‌دهد هر نفر در کشور سالانه به طور میانگین ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار تومان از درآمد خود را صرف خرید دارو می‌کند. البته باید توجه داشت که ۴ استان کشور بیش از ۳ میلیون تومان در سال را صرف تهیه دارو می‌کنند. براساس این آمارها، تهرانی‌ها سال گذشته به طور میانگین ۳ میلیون و ۹۰۰ هزار تومان، گیلانی‌ها ۳ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان و یزدی‌ها و مازندرانی‌ها نیز سالانه ۳ میلیون و ۱۰۰ هزار تومان دارو خریداری کرده‌اند. البته که یکی از علل صدرنشینی استان تهران در بیشترین هزینه‌کرد فردی در

